

Índia, Pakistan i pau sense fronteres

L'edifici d'Air India ha estat, durant més d'una dècada, un altívol recordatori de les tensions entre l'Índia i el Pakistan. El 1993 va ser l'objectiu d'una sèrie d'atemptats atribuïts a grups propakistanesos, que es venjaven pels atacs contra una mesquita que havien dut a terme els radicals hindús.

El mateix edifici, avui dia, llueix un rètol que sembla fet expressament per netejar aquells draps bruts, i que diu així: "Més amistat. Menys temps de vol. Ara ja sobrevolem Pakistan." En una regió avesada a la guerra, la pau penja d'un fil. La pregunta és si podrà baixar del fil i tocar terra.

El 6 de gener passat, el primer ministre indi, Atal Bihari Vajpayee, i el president de Pakistan, Pervez Musharraf, van anunciar que tots dos països reprendrien les converses de pau el mes vinent. L'Índia, predominantment hindú, i el Pakistan, predominantment musulmà, han estat molt mals veïns d'ençà que es van separar, el 1947. De fet, han entrat en guerra tres vegades i, el 2002, van estar al caire de tornar-se a enfrontar.

L'obstacle principal per a les relacions entre tots dos països és la regió del Caixmir, a l'Himàlaia. Dues terceres parts d'aquell territori estan sota control indi, però la majoria dels habitants són musulmans. D'altra banda, no podem obviar la importància simbòlica del Caixmir.

Tots dos països veuen la regió com una encarnació de l'ideal fundacional: per al Pakistan representa una part inseparable d'una terra musulmana; per a l'Índia, un testimoni del pluralisme secular del país.

A canvi de la voluntat que ha demostrat l'Índia de negociar sobre el Caixmir, Musharraf ha promès ser inflexible amb els terroristes islàmics de la part índia de la regió. Tots dos països, però, continuen essent escèptics: no s'acaben de creure que puguin arribar a un acord.

En comptes de considerar el Caixmir un obstacle insalvable per a la pau, el que haurien de fer és imaginar que n'és la solució.

"A tots dos països hi ha gent inflexible, que reclama la totalitat de la regió del Caixmir. Si hi ha un acord sobre les fronteres, per tant, el fet de tornar a dibuixar-ne les línies no farà minvar la ràbia ni dels uns ni dels altres. Només un acord sense fronteres podria abaixar-los els fums i situar aquests dos pobles immensos frec a frec, a l'hora de treballar en favor del seu desenvolupament comú"

Pel bé de l'Índia, del Pakistan i de tota la regió asiàtica meridional, el Caixmir hauria de reunificar-se com una província neutral, semiautònoma. En una era d'integració global creixent, significaria una altra mena de pau i convertiria tots dos països en amics, després d'haver entrat en conflicte com a conseqüència d'un espai que compartien.

Ja han començat els plans per a una integració meridional de l'Àsia. El 2006, l'Índia, el Pakistan, Bangla Desh, Butan, les Maldives, Nepal i Sri Lanka estaran units per un acord de lliure comerç. Vajpayee va més enllà, i proposa una moneda única, un parlament i una burocràcia comuna. Els arquitectes d'aquest pla l'anomenen la Unió de l'Àsia del Sud. Com a lloc neutral de la unió, el Caixmir podria ser la seu de la capital administrativa del projecte. La ciutat podria ser Shantinagar (en hindú, "ciutat de la pau").

Aquesta solució sense fronteres resol-dria, paradoxalment, un problema etern de lluita per les fronteres. El 1947, els colonitzadors britànics, que deixaven la regió, van ordenar a 562 prínceps indis que s'afegiren a l'Índia, o bé a la República Islàmica de Pakistan. El maharajah hindú del Caixmir va ignorar aquest decret i va afavorir un estat lliure. Però quan els caps de les tribus pakistaneses van instigar una rebel·lió local, se'n va anar a l'Índia a protegir-se —es va sentir traït pels seus conciutadans, majoritàriament musulmans—. Va començar una guerra i, durant l'alto el foc del 1949, el Pakistan es va quedar una tercera part del regne. Va haver-hi dues guerres més, el 1965 i el 1971. Des de llavors, encara hi ha hagut escaramusses propakistaneses que s'han cobrat milers de vides.

A tots dos països hi ha gent inflexible, que reclama la totalitat de la regió del Caixmir. Si hi ha un acord sobre les fronteres, per tant, el fet de tornar a dibuixar-ne les línies no farà minvar la ràbia ni dels uns ni dels altres. Només un acord sense fronteres podria abaixar-los els fums i situar aquests dos pobles immensos frec a frec, a l'hora de treballar

en favor del seu desenvolupament comú.

Shantinagar ajudaria l'Índia i el Pakistan a associar-se i a afavorir els lligams comercials, de comunicació i d'innovació. Catalitzaria milions d'actes de diplomàcia personal —aquestes actuacions de tu a tu, dels ciutadans de tots dos països, que fan insuportable, per a la gent, les guerres entre els líders.

La gent del Caixmir tindria autogovern a l'hora de gestionar algunes matèries, com ara els impostos i l'educació. L'Associació de l'Àsia del Sud per a la Cooperació Econòmica hi mantindria l'ordre, i coordinaria una política comuna per a algunes matèries, com ara el desenvolupament i la lluita contra el terrorisme.

Els guanys del turisme s'invertirien al Caixmir, que en retornaria un impost a l'Índia i al Pakistan. La reunificació afavoriria les inversions internacionals a la regió, i també satisfaria els desigs més particulars de tots dos països en disputa.

Per al Pakistan, aquesta solució garantiria el poder d'autogovern de la població, majoritàriament musulmana, i n'obtidrien el que ja fa temps que demanen: un referèndum en què els habitants del Caixmir, d'una banda i de l'altra de la frontera, decidiren el seu destí. El nou Caixmir tornaria a posar el Pakistan al mapa dels poderosos. Aquest país només podrà afegir-se al club de les nacions integrades quan siga capaç de demostrar una certa influència sobre Shantinagar.

A més, el turisme pakistanès se'n veuria revitalitzat. El fet que l'Associació de l'Àsia del Sud controlara la regió, tranquil·litzaria els visitants. Les classes mitjanes índies podrien fer escapades al que ara per ara encara són àrees pakistaneses del Caixmir. Com que l'economia es dispararà, a més, l'Índia podrà invertir més al Caixmir, la qual cosa tindrà, alhora, efectes beneficiosos sobre l'economia pakistanesa.

L'Índia també rebrà els efectes positius de la bonança del turisme. A mitjan anys vuitanta, els llacs florits del Caixmir indi, i les muntanyes nevades, li

“Per al Pakistan, aquesta solució garantiria el poder d'autogovern de la població, majoritàriament musulmana, i n'obtidrien el que ja fa temps que demanen: un referèndum en què els habitants del Caixmir, d'una banda i de l'altra de la frontera, decidiren el seu destí. El nou Caixmir tornaria a posar el Pakistan al mapa dels poderosos”

“Els beneficis reals que en trauria l'Índia són geopolítics. En una regió molt fragmentada en classes socials, castes, comunitats i creences, ara per ara l'Índia no està legitimada per fer de portaveu dels set països i encapçalar les reformes que el progrés de l'Àsia del Sud necessita”

van reportar al país més de 600.000 turistes anuals. Després dels conflictes armats, però, el nombre de turistes va baixar fins reduir-se a tan sols uns centenars.

Però els beneficis reals que en trauria l'Índia són geopolítics. En una regió molt fragmentada en classes socials, castes, comunitats i creences, ara per ara l'Índia no està legitimada per fer de portaveu dels set països i encapçalar les reformes que el progrés de l'Àsia del Sud necessita. En un espai neutral, i amb institucions neutrals, però, l'Índia tindria les mans lliures per dissenyar les estratègies comunes per a la regió, pel que fa al terrorisme, al comerç i al desenvolupament.

Fins i tot seria bo per a altres països més enllà de l'Àsia. A l'Índia hi viu una sisena part de la població mundial. Aspira a ser l'ambaixadora dels països en vies de desenvolupament i, si vol aconseguir que la seua veu ressoni per totes les nacions, ha d'adreçar-s'hi des d'un indret neutral i no des d'una zona de combat farcida de cossos de musulmans morts.

També seria bo per als mateixos habitants del Caixmir, els desigs dels quals també solem oblidar: els donaria autogovern i diners del turisme.

Per què hauria de funcionar aquest pla, si molts d'altres han fracassat? Potser perquè permet una rentada de cara mútua. Pakistan pot dir que un estat de majoria musulmana és al cor de la nova Àsia del Sud. Índia, per la seua banda, pot al·legar que el Caixmir ha esdevingut el fonament d'una Gran Índia. Un pla de pau sense fronteres és possible, en una era global: ara que les fronteres santifiquen la diferència, la manca de fronteres demostra sentiments d'amistat. Al llarg d'aquest segle segurament veurem com s'enriqueixen els tigres asiàtics. Però el segle serà, també, dels lleons, que aprenen a caçar en grup.

Anand Giridharadas ha estat periodista i actualment és assessor d'empreses

© The New York Times — EL TEMPS
Traducció: Maite Insa